

Тарас ЖЕПЛІНСЬКИЙ

Україна сьогодні переживає важкі часи. Ззовні озброєний до зубів агресор пробує відкусити шмат її території. Зсередини зрадники намагаються зруйнувати українську державність. Як поведеться простому українцеві у ситуації, коли його Батьківщину воріженьки стараються стерти з лица землі? Скласти руки, сидіти і чекати, допоки мир зійде йому із неба?

Святий Андрей Критський у своєму Великому каноні каже до своєї душі: "Я всі оповів тобі, моя душе, повчальні приклади із Старого Завіту. Наслідуй боголюбиві діяння праведних, гріхів же лукавих людей бережися" (8-а пісня).

У Святому Письмі є історія, яка дуже тісно перегукується із актуальними для нас подіями. Можливо, і нам вартує прислухавшись до слів св. Андрея і звернутися до біблійних сторінок?

«Грішний нащадок»

Близький Схід. II ст. до Христа. Ізраїльський народ, якого тисячу років перед тим владною Десницею Господь вивів із єгипетської неволі, тепер може лише мріяти про національну незалежність. Владу над ним змінюють то один, то інший володарі. Із рук єгиптянина Птолемея Юдея перейшла під владу сирійського царя Антіоха IV Епіфана – «грішного нащадка». Його задуми були дуже простими – зблизити між собою всі народи своєї імперії шляхом жорстокої еллінізації (поширення грецької мови, поганської релігії та культури). Одним словом, т.зв. «руській мір», тільки 2 400 років тому.

Відвоювавши у Єгипту Палестину та Фінікію, Антіох IV Епіфан завітав до столяного Єрусалиму. Увійшов, зарозуміло, у головну святиню Божого народу – Єрусалимський храм, – звідки виніс усе золото та срібло, дорогий посуд та таємні скарби, які у ньому знайшов. А перш ніж вирушити до свого краю, вчинив велику різню. Божественний автор передає смуток, який тоді запанував серед вибраного народу: «Ізраїль засумував по всіх усядах: начальники і старші застогнали, дівчата й хлопці повмлівали, жіноча врода занастилась. Земля здригнулась через своїх мешканців. Кожен дім Ізраїля був соромом вкритий» (1 Мак 1, 27-28).

«Хай живе Антіох і його імперія!»

А вже через два роки цар Антіох вислав головного збирача податків по містах Юдеї. Та навіщо йому для такої справи велике військо? Він говорив до обдертих двома роками раніше ізраїльтян про мир і справедливість, чесність і добробут. Вони йому повірили! Проте у відповідь на їхню довіру податківець повівся дуже підступно. Він зненацька напав на місто, зруйнував його страшно та вигубив силу народу, проливши «кров невинну». Єрусалимські мури попадали від ударів тих, із ким мешканці Давидгорода ще недавно хотіли союзу: «Ходім та зробім союз з народами, що навколо нас, бо з того часу, як ми відокремились від них, упало на нас багато злиднів» (1 Мак 1, 11). Через підступний удар, завданий сирійською владою, повтікали мешканці Єрусалиму, і юдейська столиця стала «осідком чужинців». Божественний автор передає глибину смутку, який тоді запанував у святому місті: «Його покидали власні його діти, Єрусалим став чужим для тих, хто в ньому народився, – і додає, – такою, як колись була його слава, стала його безчесть, величність його обернулась на жалобу» (1 Мак 1, 38.40). Там, де вчора ще вирувало життя, сьогодні запанувала смерть, і де раніше було чутно сміх, тепер там стогін і важке зітхання.

Згодом Антіох розпочав дуже відверто втілювати у життя свої задуми. Найперше він заявив, що хоче, аби всі мешканці створеної ним імперії, покинувши свою віру та звичаї, стали одним народом. Ніякої демократії. Хай живе імперіалізм! Наступним чином Антіох IV Епіфан, якого у його ж колах прибічники називали Епіманом, вислав гінців із листами для оприлюднення наказу по всій імперії.

Прийшли царські посланці і до Єрусалиму та інших міст Юдеї. У листах цар наказував наступне: йти за чужими краєві звичаями, припинити приносити і жертви у Соломоновому храмі, осквернити суботи і свята, опоганити храм (найбільшу святиню вибраного народу!), будувати жертовники для поганських жертвоприношень, залишати своїх синів необрізаними, зрештою, плюгавити свої душі всякою нечистотою та мерзотою. Одним словом, розбити закладений Богом через Авраама та Мойсея фундамент ізраїльського народу через відмову від Божого Закону. Хто цього не робитиме – смерть.

На диво, багато ізраїльтян проявили лояльність до волі царя і послухались його наказу – почали жертвувати бовванам та осквернили суботи. Антіох у своєму безумстві пішов ще далі і апогеєм переслідування юдейської релігії став 167 р. до Хр., коли головну святиню вибраного народу – Єрусалимський Храм – було перетворено на святилище

олімпійського божка Зевса. На храмовому жертovníку було споруджено мерзоту запустіння, а по всій Юдеї – вівтарі для поганських жертвоприношень. Книги Завіту, які знаходили царські посіпаки, палились у вогні.

Нескорені

Але не всі відступили від своєї віри та Божого Закону. Дехто з народу, хто не впав духом, готовий був померти, лише б не опоганити святого Союзу. «І справді вмирили», – свідчить Божественний автор. Для прикладу, тих жінок, що відповідно до Божого Закону давали на обрізання своїх дітей, тут же вбивали разом із їхніми немовлятками, прив'язаними їм до шиї, також їхніх слуг і тих, що робили обрізання. Отак винищували по Єрусалимі та усій Юдеї тих, хто не був вірний наказові безумного Антіоха.

Було у Юдеї містечко Модін. Містечко як містечко. На перший погляд, нічого в ньому особливого. Але хто б подумав, що з нього вийдуть ті нескорені, які не дадуть заплямити слави Єрусалиму.

Дійшли, отже, провладні люди і до нього. Приготували вони вівтар для жертвування поганським богам, як це звичайно робили по всіх містах Юдеї. Всюди церемонія відбулася за сценарієм. Кликali найперше славних людей з міста, прикладу яких слідували й усі інші мешканці. Так розпочиналося і в Модіні. Царський урядовець звернувся до чоловіка, що стояв осторонь зі своїми синами: «Ти у цім місті славний ватажок і сильний, із синами та братами навкруги себе. Тож приступи першим та виконай царський наказ, як то зробили всі народи, мужі юдейські й ті, що zostалися в Єрусалимі, то й станете, сам ти й твої сини, царськими друзями. Ти й твої сини будете обсіпані сріблом і золотом та силою дарунків» (1 Мак 2, 17-18). Славному було на ім'я Маттатія. Було у нього п'ятеро синів: Іоан, прозваний Гадді, Симон Тассі, Юда, що звався Макавей (тобто молот), Єлезар Аваран та Іонатан, названий Апфус.

Відповідь Маттатії на пропозицію слави і багатства за зраду віри його предків була однозначною: «Навіть якби всі народи в державі царській послухалися царя й усі до одного відступили від своєї батьківської віри і прийняли його накази, я з моїми синами й братами буду пильнувати Союз батьків наших» (1 Мак 2, 19-20). Серце не одного із там стоячих могло здригнутись від почутих слів відважного старця. Проте сталось те, що сталось. Один із присутніх юдеїв, навпаки, демонстративно вийшов і підійшов до вівтаря, щоб принести жертву поганському ідолу. І цей вчинок став іскрою, яка запалила у

старого Маттатії готовність піти на будь-який вчинок заради збереження Союзу, укладеного Богом із Ізраїлем через патріархів. Маттатія «скипів, затрясся весь, запалав гнівом за правду» (1 Мак 2, 24) і вбив зрадника прямо на жертovníку. Така ж доля чекала царського чоловіка, який змушував до жертвування. Це й стало початком повстання, відомого у біблійній історії під назвою Макавейське.

Маттатія назвав речі своїми іменами. Він чітко розрізнув: ось – добро, ось – зло. Звісно, імперська влада за це йому дякувати не стала. Старець із синами та інші благочестиві євреї, щоб зберегти життя, спершу змушені були втікати: хто – в гори, хто – у пустиню. Та це не була втеча від страху. Саме там виникли перші повстанські загони, які вважали ліпшим у бою вмерти, ніж споглядати на злидні свого народу.

Згідно заповіту батька, Юда Макавей очолив визвольну боротьбу Ізраїля. Він не шукав шляхів досягнення миру із сирійським диктатором шляхом переговорів. Юда розпочав війну, але вона була спричинена благородним мотивом – захист Батьківщини.

Як у такій ситуації мав повестися Антіох? Мислячи по-людськи, він збирав якомога більшу армію, навіть шляхом видання заробітної плати військовим на рік вперед, але кількість не завжди означає якість: «Перемога на війні не в безмежнім війську, а в допомозі, що походить з неба» (1 Мак 3, 19). Про це ж засвідчили Юда і його брати, коли при невеликій силі війська громили імперські загони. Макавей прекрасно розумів у чому полягає секрет успіху: «Вони йдуть на нас, повні зухвальства й беззаконня, щоб вигубити нас разом із жінками нашими й дітьми ..., а ми воюємо за життя наше» (1 Мак 3, 20-21). За життя і свободу нескорені ізраїльтяни були готові і до аду зійти: «Нехай того не буде, щоб таке чинити, – від них утікати! Якщо вже настав для нас час, помремо як хоробрі за наших братів і не дамо заплямити нашої слави» (1 Мак 9, 10). І плоди їхньої жертвності дуже швидко принесли свої плоди, про що самі ж повстанці згодом заявлятимуть: «Нам щастило визволяти Ізраїля» (1 Мак 16, 2).

Зміст визвольної боротьби поміщений в уста Симона: «Ані землі чужої ми не захопили, ані добра чужого ми не забрали, лише спадщину батьків наших, що колись була несправедливо забрана нашими ворогами, ми при слушній нагоді відібрали назад» (1 Мак 15, 33-34). Маттатія, Іоан, Симон, Юда, Єлеазар і Йонатан давно померли, але їхній подвиг надихає на визвольну боротьбу інші народи.

«Нема нічого нового під сонцем» (Проп 1, 9)

Центрально-східна Європа. Наші дні. Український народ, якого ще князь Ярослав Мудрий у XI ст. віддав під покров Пресвятої Богородиці, тепер виймає із свого скривавленого тіла диявольські ворожі стріли. Чому? Невже Богородиця не оберігає своїх синів і дочок, які довірилися Її опіці? Ні. Диявол нас так легко з-під своєї влади не відпустить. Він буде нас вбивати, нищити, кидати додолу, лише б не дозволити залишатись під Богородичним покровом.

«Царство небесне здобувається силою» (Мт 11, 12), а не пустим сподіванням, що воно нам впаде із неба. Християнин – той, хто гаряче бореться за правду проти «правителів цього світу темряви, проти духів злоби у піднебесних просторах» (Еф 6, 12), а не залишається літеплим, пасивно очікуючи на перемир'я (так поступають раби). Християнин виборює і захищає свою свободу, як це робили макавейські брати: «Віддали себе на небезпеку і протистали ворогам свого народу» (1 Мак 14, 29).

Власне, у даруванні сили й наснаги для боротьби за свободу та у запевненні нашої перемоги полягає покров Богородиці. Диявол не зуміє нас подолати, допоки ми будемо ходити під Богом.

«Народ мій є!

Народ мій завжди буде!

Ніхто не перекреслить мій народ!», – переконливо стверджував Василь Симоненко.

Погляньмо, як тільки Блаженніший Святослав (Шевчук) відновив посвяту українського народу під покров Богоматері, в тому ж році розпочалась Революція Гідності, згодом АТО, яка сьогодні переросла у війну. Чому не маючи жодних інструментів для протистояння український народ зумів вистояти? Тому що був і залишається під покровом Небесної Заступниці. Будьмо певні, українці, що з Богом ми вчинимо подвиг. А що звершить Бог, див. Пс. 108, 14.

І на завершення...

«Смертоносній» інформації, котра є елементом пропаганди та маніпуляції, як рівно ж різного роду новинам, просякнутим елементами насилля і смерті, ми, віруючі люди, можемо й повинні протиставити Слово Боже, яке навіть серед, здавалося б, безнадійних

ситуацій несе благовість надії і обітницю спасіння. Подумаймо, скільки духовної сили містять у собі такі слова Священного Писання: «Заспокойтесь і пізнайте, що я – Бог. Я прославлюся між народами, прославлюся на землі». Господь сил із нами, заступник наш – Бог Якова» (Пс. 46, 11-12); «...станьте твердо, стійте й побачите, що перемога Господня буде з вами. Юдо та Єрусалиме! Не бійтесь і не лякайтесь! Завтра виступите їм назустріч, і Господь буде з вами» (2 Хр. 20, 17); «Ті колісницями, ці кіньми, а ми ім'ям Господа, Бога нашого - сильні. Ті похитнулися й упали, ми ж стоїмо й тримаємось міцно!» (Пс. 20, 8-10). «Перемога на війні не в безмежнім війську, а в силі, що походить з неба» (1 Мак. 3. 19); «Коли Бог за нас, хто проти нас?» (Рим. 8, 31); «З Богом учинимо ми подвиг, і він розтопче противників наших» (Пс. 108,14). Тому настійливо заохочуємо до читання Божого Слова в родинному колі, яке стане для нас опорою під час бурі та спонукатиме до молитви – особистої та спільної – за мир і благословення для нашої Батьківщини (Блаженніший Святослав).

Тарас ЖЕПЛІНСЬКИЙ «З Богом ми вчинимо подвиг» (Пс 108, 14)//СЛОВО № 1 (61) 2015